

Styrkur íslenska lífeyriskerfisins í alþjóðlegum samanburði

**Málstofa um lífeyrismál
29. febrúar 2008**

**Hrafn Magnússon, framkvæmdastjóri
Landssamtaka lífeyrissjóða**

Tölfræði

- Heildareignir lífeyrissjóða í árslok 2007 =
1.647 milljarðar króna
- Mannfjöldi í desember 2007 = 313.376
- “Lífeyrissjóðaeign” á mann =
5 milljónir og 256 þúsund krónur

Megindrættir íslenska lífeyriskerfisins

- Þriggja stoða lífeyriskerfi
- Minni vandamál en víða:
 - Yngri þjóð og hærri eftirlaunaldur
 - Sterkt lífeyrissjóðakerfi
 - Atvinnupátttaka eldri borgara hvergi eins mikil
 - Vaxandi viðbótarlífeyrissparnaður
 - Almennatryggingar og reglur lífeyrissjóðakerfisins hvetja almennt ekki til snemmtöku lífeyris

Uppbygging íslenska lífeyrissjóðakerfisins

- ❑ Þriggja stoða kerfi í samræmi við það kerfi sem Alþjóðabankinn (World Bank) hefur lagt til. Það er að lífeyriskerfi þjóða samanstandi af þremur stoðum þar sem:
 - ✓ Fyrsta stoðin á að vera opinbert kerfi líkt og almannatryggingakerfið íslenska endurspeglar
 - ✓ Önnur stoðin á að byggja á sjóðsöfnun og samtryggingu með skylduaðild líkt og íslensku lífeyrissjóðirnir
 - ✓ Þriðja stoðin á að byggja á frjálsum viðbótarlífeyrissparnaði líkt og við sjáum í séreignarsjóðum á vegum lífeyrissjóðanna og bankanna

Áfangar í lífeyrismálum

- 1851 Lög um skyldur embættismanna að sjá ekkjum sínum borgið eftir sinn dag
- 1921 Lög um skattfrelsi iðgjalda til lífeyrissjóða.
- 1921 Lög um Lífeyrissjóð embættismanna og ekkna þeirra
- 1936 Tryggingastofnun stofnuð með lögum um alþýðutryggingar
- 1943 Lög um lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins
- 1946 15 lífeyrissjóðir starfandi
- 1947 Lög um almannatryggingar taka gildi
- 1956 Lífeyrissjóður verzlunarmanna stofnaður
- 1962 50 lífeyrissjóðir starfandi
- 1963 Landssamband lífeyrissjóða stofnað
- 1969 Samið um stofnun lífeyrissjóða á félagsgrundvelli

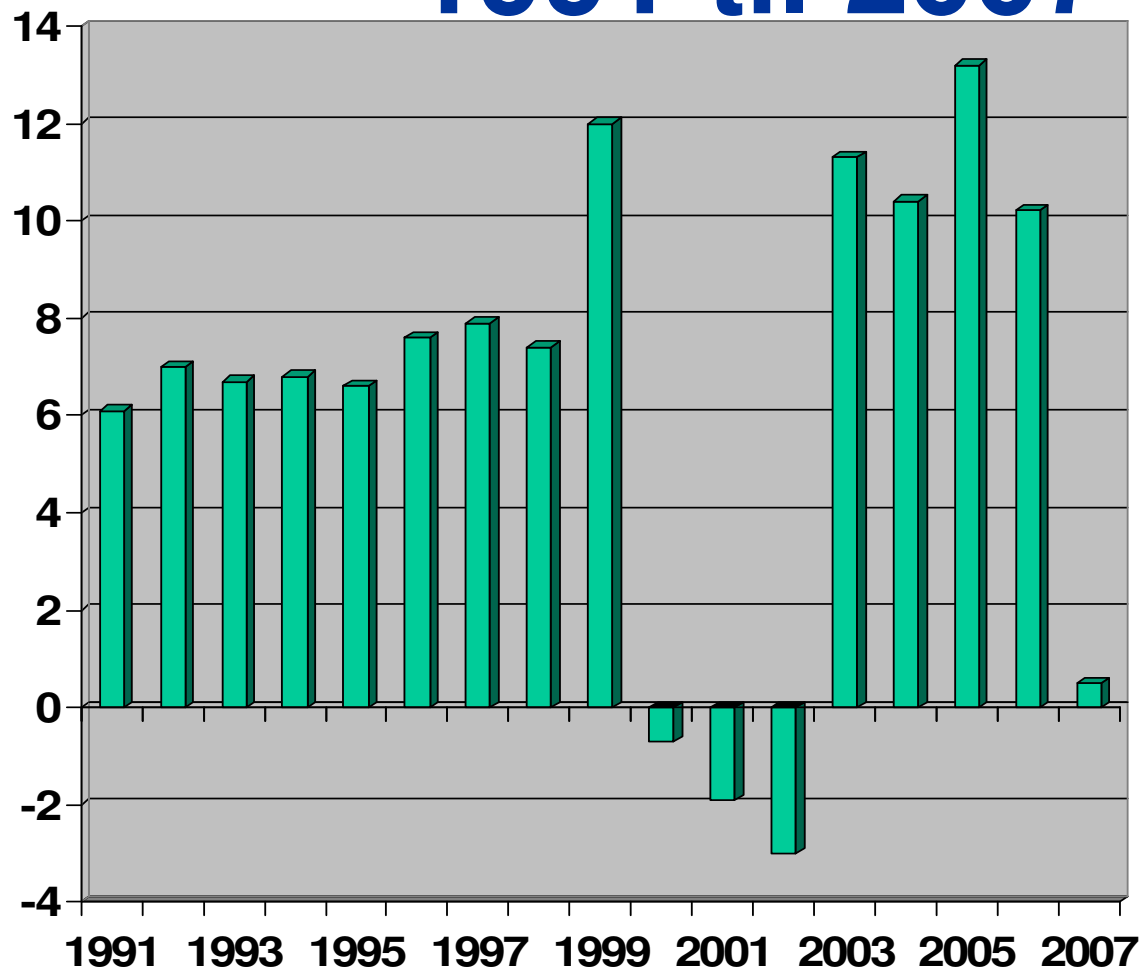
Áfangar í lífeyrismálum

- 1970 Almennir lífeyrissjóðir verkafólks hefja starfsemi sína
- 1973 Samband almennra lífeyrissjóða stofnað, SAL
- 1974 Lög sem skylda alla starfandi menn að eiga aðild að lífeyrissjóðum
- 1979 Lög um heimildir til verðtryggingar fjárskuldbindinga
- 1980 96 lífeyrissjóðir starfandi
- 1980 Lög sem skylda alla starfandi menn að eiga aðild að lífeyrissjóðum, þ.á.m. atvinnurekendur
- 1994 Heimild lífeyrissjóða til erlendra fjárfestinga

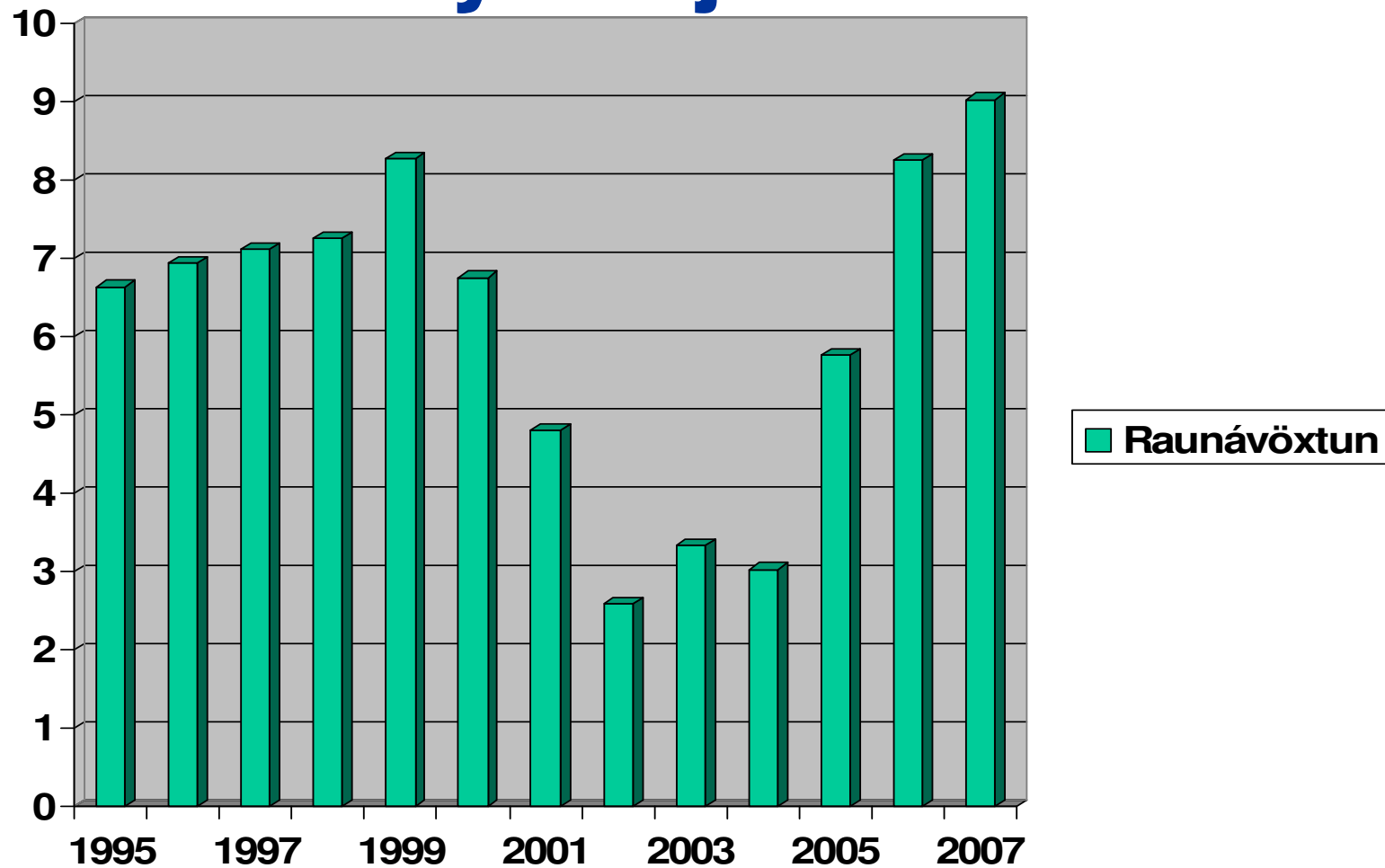
Áfangar í lífeyrismálum

- 1997 Lög um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða samþykkt
- 1997 67 lífeyrisjóðir starfandi
- 1998 Landssamtök lífeyrissjóða stofnuð
- 1999 Viðbótarlífeyrissparnaður kemst á
- 2003 50 lífeyrissjóðir starfandi
- 2006 Eignir íslensku lífeyrissjóðanna sem hlutfall af landsframleiðslu þær mestu í heiminum, samkv. upplýsingum OECD
- 2008 31 lífeyrissjóður starfandi

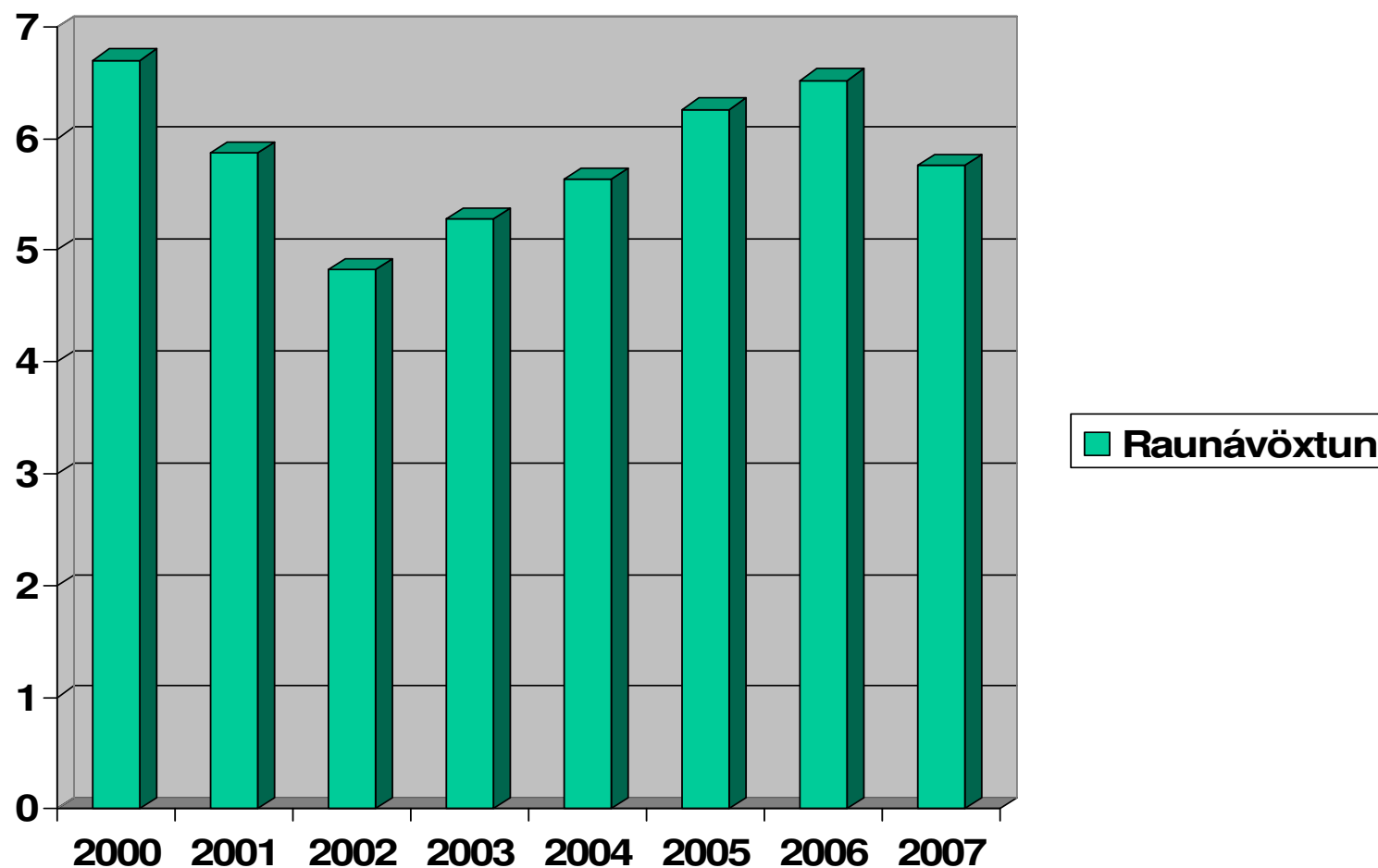
Raunávöxtun í % 1991 til 2007

5 ára meðaltal í raunávöxtun lífeyrissjóðanna

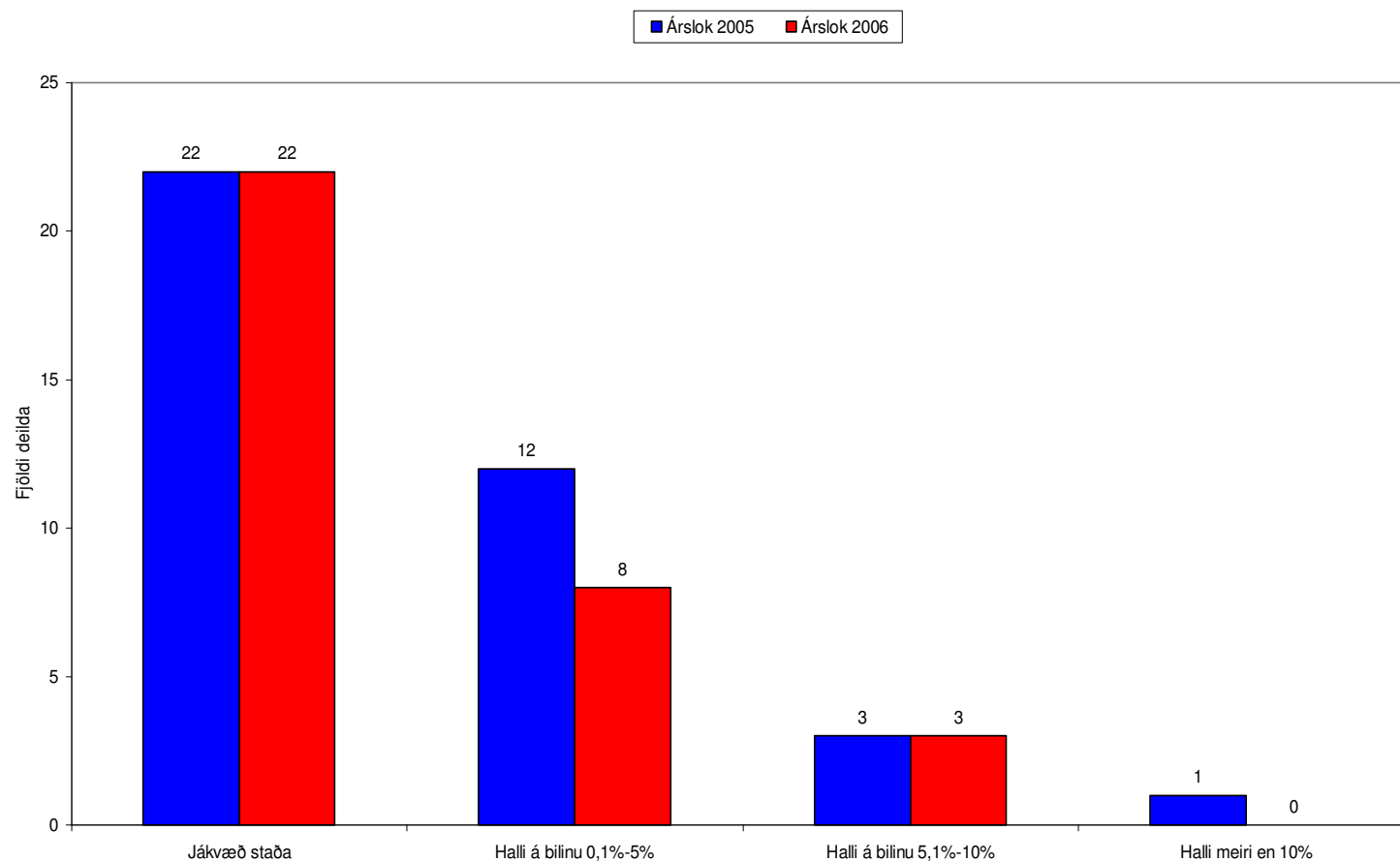

10 ára meðaltal í raunávöxtun lífeyrissjóðanna

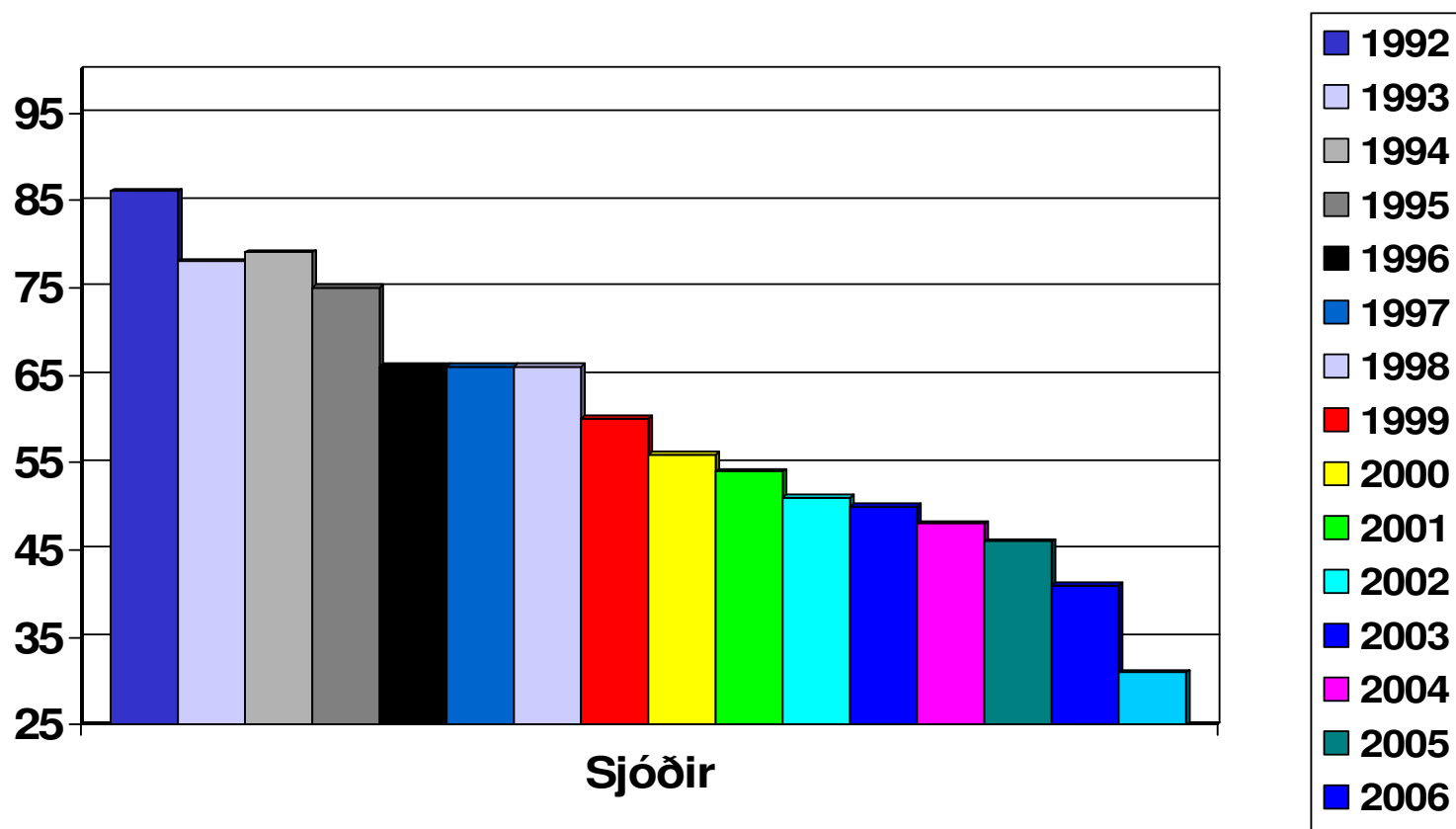

Tryggingafræðileg staða

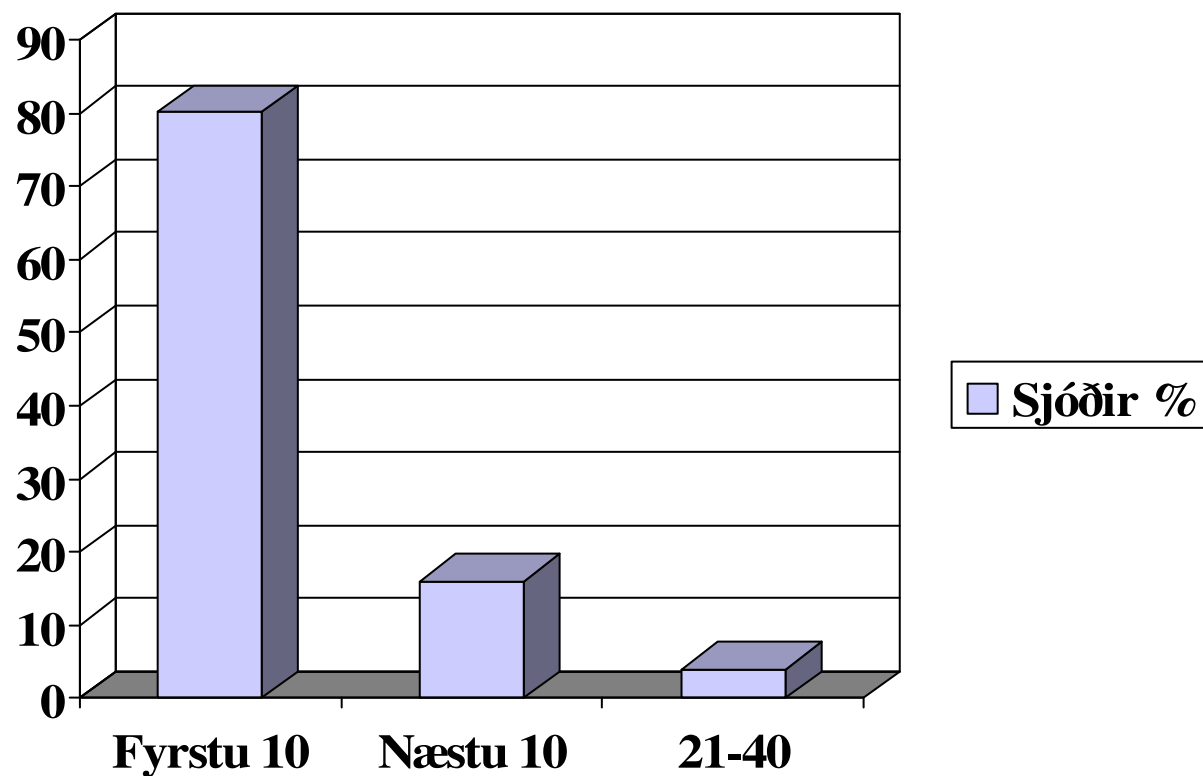
Tryggingafræðileg staða lífeyrissjóða án ábyrgðar annarra í árslok 2005 og 2006

Fjöldi lífeyrissjóða í árslok 1992 til 2007

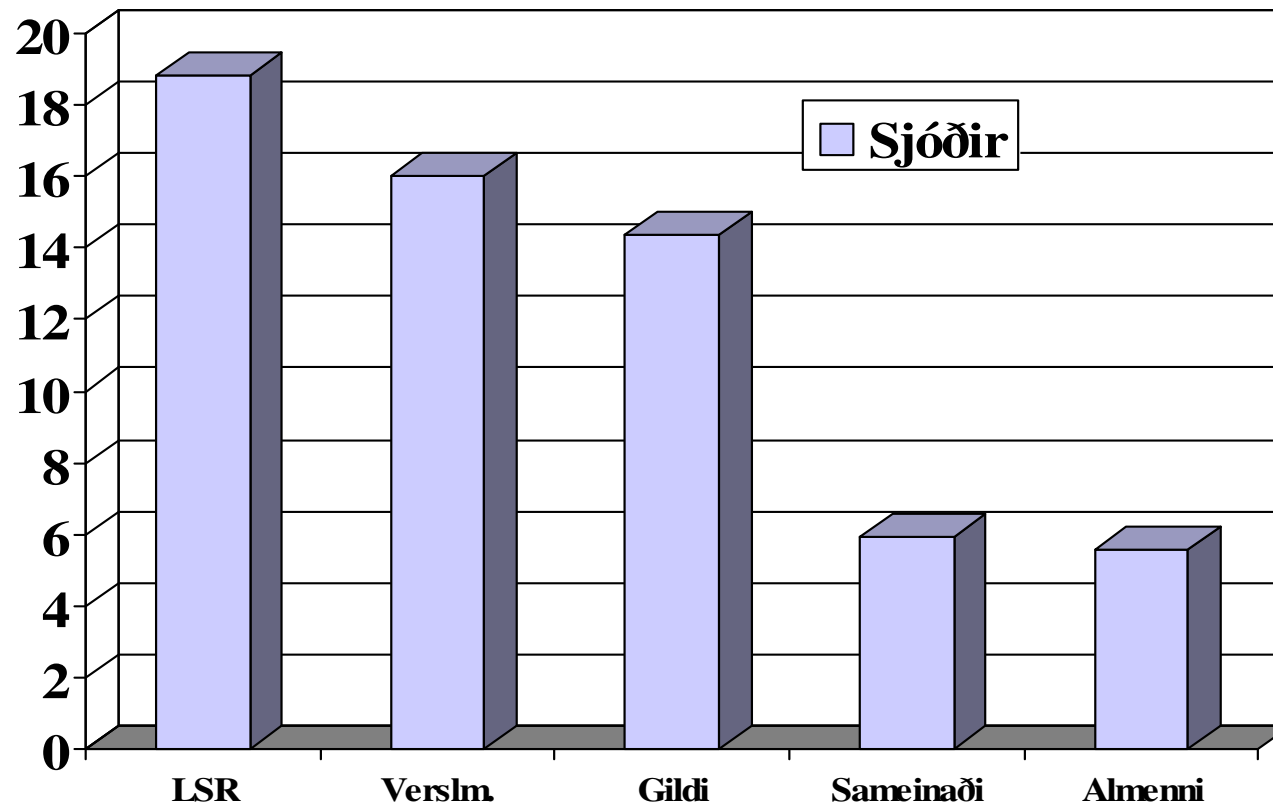

Hlutfallsleg stærð lífeyrissjóðanna

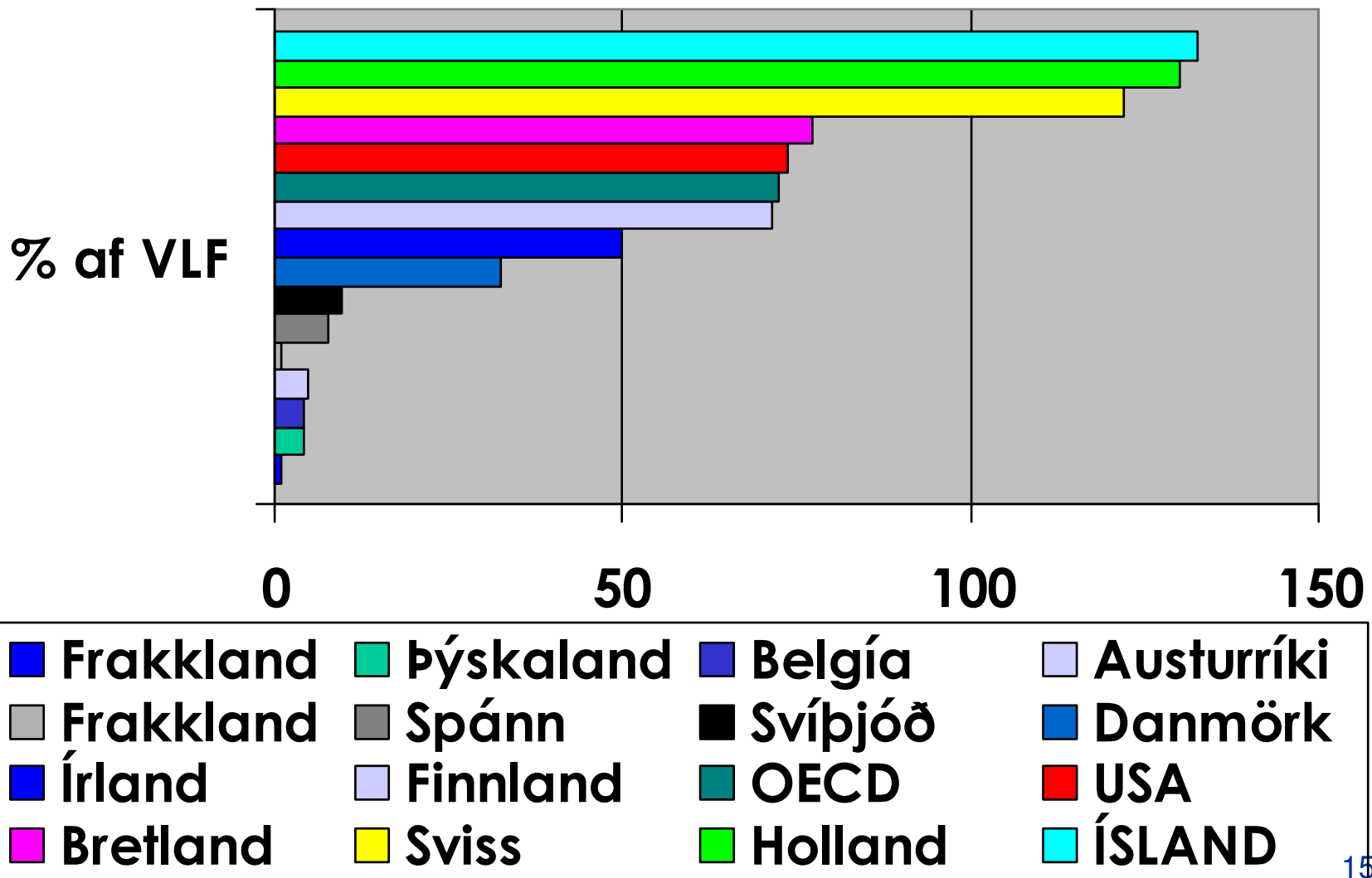

5 stærstu sjóðirnir

Samtals 60,7% af heild

Lífeyrissparnaður sem % af VLF 2006

Hlutfall 65 ára og eldri af 20 til 64 ára

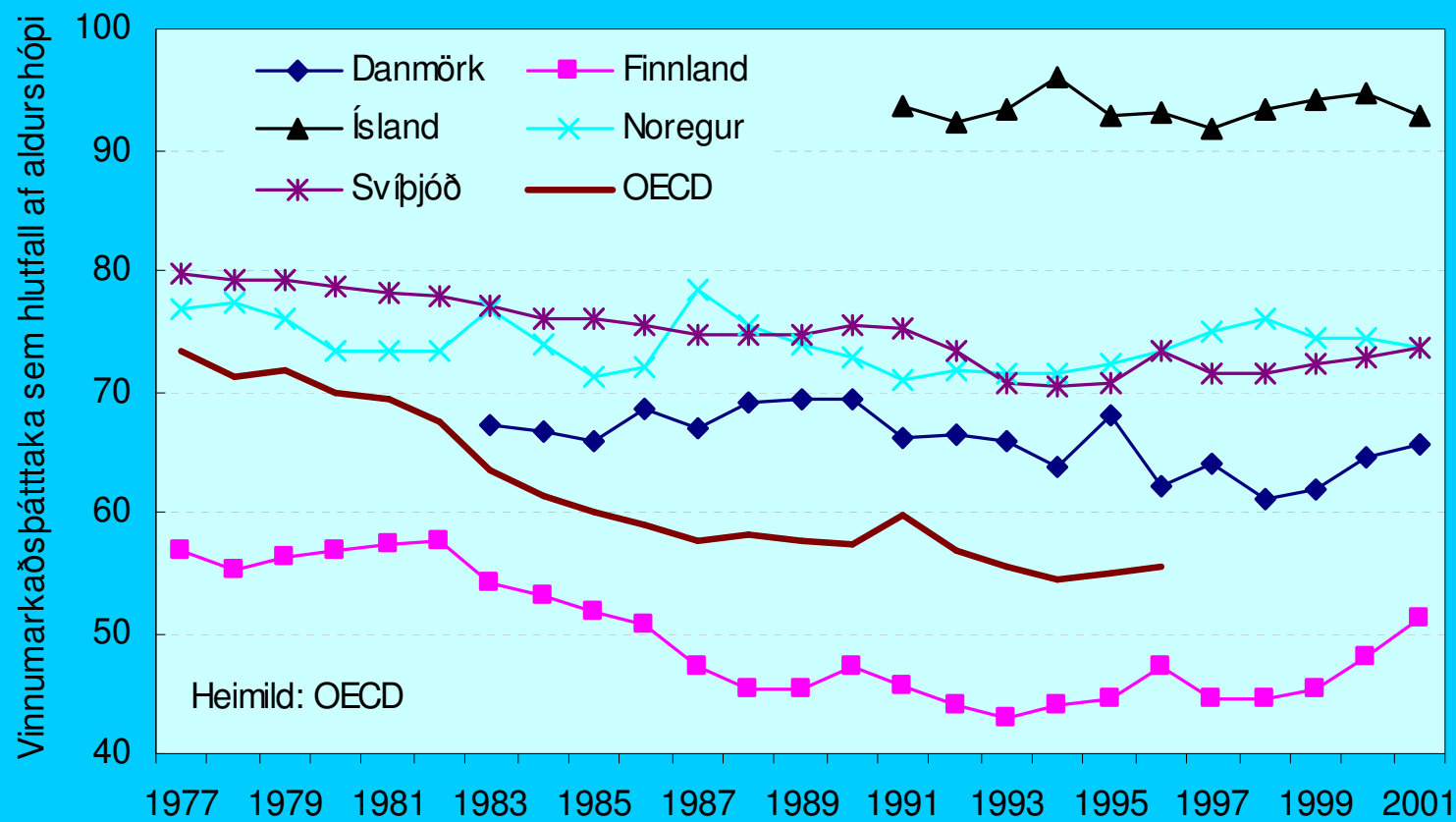
	<u>2000</u>	<u>2050</u>
Bandaríkin	21%	39%
Holland	22%	39%
Danmörk	24%	39%
Ísland	20%	40%
Svíþjóð	30%	43%
Noregur	26%	46%
Bretland	27%	47%
Þýskaland	26%	54%
Frakkland	28%	58%
Ítalía	29%	71%
Spánn	27%	73%

Eftirlaunaaldur

Ísland	67 ár
Noregur	67 ár
Danmörk	65 ár
Svíþjóð	65 ár
Bretland	65 ár
Þýskaland	65 ár
Holland	65 ár
Frakkland	65 ár
Ítalía	65 ár
Spánn	65 ár
Bandaríkin	65 ár
Japan	62 ár

Heimild: OECD 2005 - Official age of retirement

Vinnumarkaðspáttaka 55-64 ára karlmannna á Norðurlöndunum og í ríkjum OECD, 1977-2001

Frjósemi

Bandaríkin	2,03
<i>Ísland</i>	<i>1,99</i>
Írland	1,95
Frakkland	1,90
Noregur	1,76
Danmörk	1,71
Bretland	1,65
<i>OECD meðaltal</i>	<i>1,54</i>
Japan	1,32
Ítalía	1,26
Spánn	1,25

Breyting á aldurssamsetningu íslensku þjóðarinnar til 2050*

❑ Orsakir

- Fækkun fæðinga
- Heilbrigðara líferni
- Bætt heilsugæsla
- Framfarir á sviði læknavísinda og lyfjapróunar

❑ Áhrif

	2006	2050
65+ ára % af mannfjölda	12%	27%
Fjöldi 80 ára og eldri		fimmfaldast
Nýfæddur drengur lífslíkur	78,6	86
Nýfædd stúlka lífslíkur	82,9	90
Greiðslutími ellilífeyris		30% lengri

* Heimild: Skýrsla SA frá mars '06 "Íslenska lífeyriskerfið í umbreytingu"

Skattlagning iðgjalda, lífeyris og fjármagnstekna

- Lengst af hefur verið heimilt að draga frá skattstofni greidd lífeyrissjóðsiðgjöld sem nemur ákveðnu hlutfalli af tekjum launþega*
- Iðgjöld sem launagreiðandi greiðir til lífeyrissjóðs vegna launþega flokkast sem rekstrarkostnaður og er frádráttarbær frá tekjum atvinnurekstrarins
- Lífeyrissjóðirnir eru undanþegnir skattskyldu af allri starfsemi sem þeim er á annað borð heimilt að stunda á grundvelli lífeyrisslaganna
- Þannig eru íslensku lífeyrissjóðirnir skattlagðir samkvæmt því kerfi sem talið er til fyrirmyndar af fræðimönnum og kallað er til styttingar **EET**
- ✓ iðgjöld launþega og launagreiðenda eru “**Exempt**” eða undanþegin
- ✓ fjármagnstekjur lífeyrissjóðanna eru enn fremur “**Exempt**”
- ✓ en greiddur lífeyrir frá lífeyrissjóðunum er skattlagður “**Taxed**”
- Undantekning eru árin 1987 frá upptöku staðgreiðslunnar til 1994 þar sem hluti iðgjalda launþega gat verið tvískattlagður

Vandamál annarra landa í Evrópu vegna lífeyrismála.

- Víða ekki sjóðsmyndandi kerfi – heldur gegnumstreymi fjármagns. Lífeyririnn fjármagnaður beint af skatttekjum hverju sinni
- Þjóðirnar eldri en hér heima - vandinn því í augsýn!
- Fæðingartíðni fer minnkandi
- Fólk fer fyrr út af vinnumarkaðinum
- Fólk fer fyrr á bætur eða allt frá 55 ára aldri!
- Lífeyrisjóðakerfin léleg – einkum í Suður og Austur-Evrópu
- Fátækt aðallega hjá einstæðum eldri konum

Megindrættir íslenska lífeyriskerfisins

- Þriggja stoða lífeyriskerfi
- Minni vandamál en víða:
 - Yngri þjóð og hærri eftirlaunaldur
 - Sterkt lífeyrissjóðakerfi
 - Atvinnuþáttaka eldri borgara hvergi eins mikil
 - Vaxandi viðbótarlífeyrissparnaður
 - Almannatryggingar og reglur lífeyrissjóðakerfisins hvetja ekki sérstaklega til snemmtöku lífeyris

Takk fyrir!

